

Presentació del llibre “Joan Peiró, afusellat”, de Josep Benet (Palau del Parlament, 16 de febrer de 2009)

El president

Molt bona nit. Senyores diputades i senyors diputats, molt honorable president Barrera, família de Joan Peiró, vídua de Josep Benet, senyor Folch, senyor Solé i Sabaté, senyores i senyors, em plau donar-los en primer lloc la benvinguda a aquest acte de presentació del llibre “Joan Peiró, afusellat”, de Josep Benet. Per començar donem la paraula al senyor Xavier Folch, director literari del Grup Edicions 62.

Sr. Xavier Folch (director literari d'Edicions 62)

President, diputades, diputats, president Barrera, Florència, Guillermina, Mercè, molt bona tarda.

És una satisfacció per a Edicions 62 que la presentació d'aquest llibre pòstum de Josep Benet, “Joan Peiró, afusellat”, se celebri al Palau del Parlament de Catalunya. El Parlament és el lloc adequat per presentar aquest llibre per moltes raons. Jo només en diré dues, entre les moltes que hi ha: una, perquè Josep Benet va ser diputat del Parlament durant la I legislatura, i una altra, perquè la néta de Joan Peiró treballa en aquesta casa.

A partir dels quaranta anys, Josep Benet, sense deixar de ser advocat, sense deixar, per descomptat, de ser polític, va esdevenir historiador, incitat en bona part per Jaume Vicens Vives. Des del seu primer llibre, “Maragall i la Setmana Tràgica”, fins als últims, Josep Benet es va anar afermant com un dels historiadors més sòlids en el camp de la història contemporània de Catalunya, i els últims llibres han estat dedicats a persones víctimes de la repressió del franquisme, afusellades pel règim del general Franco.

En aquest que avui presentem, dedicat a la figura de Joan Peiró, jo crec que Josep Benet hi va trobar molts punts de sintonia. Un, l'agent social que tenia; un altre, la

catalanitat o el catalanisme, com vulguin dir-ne, i un altre, també, l'extremada dignitat de la persona.

“Joan Peiró, afusellat” és un llibre que ha estat editat pòstumament per Josep Poca, que hi ha fet un treball excel·lent. No em toca a mi, parlar del llibre; això correspon a Josep Maria Solé i Sabaté. Com a lector vull dir només que és un llibre molt emocionant en què Josep Benet ens fa sentir, d'una banda, indignació per la crueltat del règim franquista, i, d'una altra, admiració per la dignitat màxima de Joan Peiró al llarg de la paròdia de procés de què va ser víctima.

Cal tenir en compte que no hi va haver cap testimoni en contra de Joan Peiró en el procés, i sí, en canvi, molts a favor seu, entre els quals fins i tot el d'un conegut falangista de Barcelona, Luys Santamarina. Però tot va ser inútil, perquè la sentència, la condemna a mort, ja havia estat fixada abans del judici.

Per acabar, vull donar les gràcies, en nom d'Edicions 62, al Parlament, al president Ernest Benach, per haver accedit a fer aquí la presentació del llibre de Josep Benet, i també a tots vostès per acompanyar-nos avui.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. El senyor Josep Maria Solé i Sabaté té la paraula.

Sr. Josep Maria Solé (historiador)

Moltes gràcies.

Bon vespre a tothom. President, diputats i diputades, senyores i senyors, la Florència, persona que estimo, perquè hi he treballat anys i moltes vegades ens acompanyava en coses que fèiem amb el Josep Benet, jo sé que està molt contenta que presentem aquest llibre al Parlament de Catalunya, una de les institucions més antigues del món. És bo que tothom ho sàpiga i ho recordi, això.

La història contemporània és una matèria fràgil, perquè a vegades hi ha gent que no la tracta amb prou cura, té una especial sensibilitat. És clar, amb les persones com la Guillermina, la Mercè o altres persones al voltant de la família Peiró hi has tingut

contacte al llarg dels anys, quan la gent no tenia gaire sensibilitat per aquestes coses, o no se'n recordava, o tenia por de totes aquestes coses, o ho ignorava, que també hi era, això. I recordo molt un viatge que vam fer amb la Florència i el Josep..., en què vaig descobrir tantes coses vostres, a París, i vam anar a casa del Josep Peiró..., i totes aquelles fotos que intentàvem recollir.

Això és per explicar mínimament la voluntat que tenia Josep Benet, d'una forma molt profunda, molt lúcida, molt absolutament ajustada —a més era un home de passions contingudes, és a dir, ell era un fervent català—, de completar tota una sèrie d'estudis sobre tot el que havia estat el franquisme a Catalunya.

Josep Poca, que és el curador, ha fet un treball excel·lent, com l'ha fet de Maurici Serrahima i l'ha fet amb altres coses. És una cosa absolutament elogiable, ja que ha posat ordre en la forma de treballar del Josep. Jo hi he treballat molts anys, i la forma de treballar de Josep Benet era un desordre organitzat, però desordre. És a dir, els papers aquí i allà, i “on tinc aquest paper?” i “on tinc l'altre?” Té mèrit, haver fet això, recuperar-ho i posar-ho en ordre, i això ho ha fet Josep Poca.

Ell, la idea que tenia és no solament fer l'estudi sobre “L'intent franquista de genocidi cultural de Catalunya”, que com saben és el llibre que marca la referència a tots aquests períodes, sinó que tenia la voluntat de fer cinc biografies i que aquestes cinc biografies anessin ajustades a tot l'ampli ventall ideològic de la repressió.

Com a símbol, el president de Catalunya, de tot Catalunya, la voluntat de genocidi del país. És a dir, ho va fer amb l'estudi de Companys.

Volia fer l'estudi de Carles Rahola, que també el va fer; aquest acte tan absolutament fora de lloc. A més és un llibre exemplar, en aquest cas, per veure-hi un periodista implicat, un home de la cultura, poc polític, que com que no pot passar la frontera els últims dies de l'ocupació militar de Catalunya torna a casa seva, i alguna gent el denuncia per misèries i actituds pretèrites d'odis atàvics i per voluntat de demostrar com d'implacable serà el franquisme amb Catalunya, en aquest cas a Girona. A tot arreu de Catalunya, sempre, i a les ciutats representatives, hi ha algú que és afusellat de forma implacable per demostrar que s'ha acabat la broma, que això de Catalunya, com deia un dels defensors de Peiró, curiosament, que va ser Ramón Serrano Suñer,

s'ha acabat. Després els faré un comentari d'una entrevista personal que vam tenir l'Agustí Pons i jo amb ell, amb Ramón Serrano Suñer, a Madrid, i en què entre les coses que van sortir també va sortir la figura de Peiró, que en vam parlar perquè vam estar tota la nit parlant.

L'altra persona que ell volia estudiar era Domènec Latorre. També ho va fer. És a dir, una persona que tenia un punt de pintoresc, ara en podríem dir "folklòric". Jo crec que tenia una gran innocència política i una bondat absoluta. Una persona que abans de ser executat per "rojo separatista" diu "moro per Déu i per Catalunya!" Doncs quin "rojo separatista" devia ser una persona que diu "moro per Déu i per Catalunya!" Ell era d'un partit de pocs militants, la Unió Catalanista Pàtria Nova, que fins i tot se'n feia ironia, i Josep Benet demostra la voluntat absoluta d'utilitzar unes denúncies inicials en què són cridats uns testimonis perquè expliquin la seva intervenció en activitats que feia a l'Orfeó de Sants. Però, és clar, una vegada signat, això es converteix en causa en contra de Domènec Latorre. Quan aquestes persones, que van signar un paper en el qual deien "sí, va fer això, va fer allò, anava amb una bandera catalana que feia un munt de metres", van veure que això es va convertir en la causa fonamental per executar-lo totes es van horroritzar. I aquí hi ha una de les malignitats del franquisme. Els historiadors amb això sempre hem de ser molt sincers i explicar moltes complicitats i moltes covardies, perquè això ho tenim tots, en les nostres famílies, tots, perquè malgrat que la Guerra Civil ens va venir de fora –alguna vegada n'hem parlat amb l'Heribert Barrera– també va ser una guerra civil entre catalans, i això és així i és bo que ho diguem.

L'altre cas que ell tenia molt interès a fer era el cas de Joan Peiró..., i també tenia molt interès a fer aquestes cinc sentències de mort. Havien de ser Carrasco, Rahola, Companys, Latorre i Peiró. El cert és que d'aquests, de moment, l'únic que no ha sortit és en el de Carrasco i Formiguera, si és que realment hi ha els papers. Jo crec que si no s'han trobat potser és que no estan gaire organitzats, però, bé, pot ser que sí, i esperem una altra vegada que en Poca també ho pugui fer. En fi, tindrà una feina gairebé com si fos la biblioteca d'Alexandria, per ordenar-ho tot, amb aquella forma de treballar de Josep Benet, però la veritat és que la documentació serà de primer ordre;

serà d'una finor gairebé de cristall de bohèmia, el que hi podrà fer i l'estudi que en sortirà.

I finalment hi ha l'estudi de Joan Peiró. L'estudi de Joan Peiró és un estudi en què en Benet tenia molt interès, molt interès per moltes raons. En Benet era una persona d'origen humil; en Benet era una persona que s'ho havia fet tot sol; en Benet era una persona que sabia les debilitats i les febleses de la societat catalana, des dels treballadors, i a vegades la seva incultura, i a vegades la seva capacitat per ser manipulats –sempre parlo d'aquell període, parlo d'història–, fins a la feblesa de les classes dirigents catalanes, la seva por, la seva dependència de Madrid, dependència d'on està l'autoritat i d'on estava el poder aquells anys.

És per això que ell el dedica a la memòria d'Andreu Capdevila –que això és bonic, és extraordinari–, un amic seu del barri de Sant Andreu del Palomar. Ell és un noi d'una infantesa molt difícil, amb una família molt trencada, quan aleshores les famílies amagaven aquestes coses. És l'única cosa de què en Josep no em va parlar en la seva vida, i em va parlar de tot, de tot el que era comú i afectava la seva vida personal, però és l'únic de què no em va parlar mai. Mai en la seva vida, amb tants anys que vam estar junts, no em va parlar de la seva vida familiar a Cervera. L'únic. Em va parlar de quan va començar a festejar, em va parlar de tot, però d'això mai. És l'únic aspecte que ell no havia superat, el seu germà mort a Montserrat, etcètera. És per això que dedica el llibre a Andreu Capdevila, un treballador de Sant Andreu que durant la Guerra Civil arriba a ser conseller d'Economia, i a més amb una implicació de catalanitat profunda. Treballador i català, totes dues coses; contingut absolut.

Aleshores, el que fa Josep Benet en aquest llibre és anar seguint la pista –com havia fet en el llibre de Companys, com havia fet en el de Rahola, com havia fet en el de Latorre– de la persecució que es fa des de la sortida de Catalunya de les persones que han defensat Catalunya fins que és ocupada per l'exèrcit franquista fins que finalment són retornades, el cas de Companys, i tots els processos que hi va haver.

Hi ha una cosa que és important, i és que ell el primer que comença d'una manera que... Això, de veritat, és de les poques persones que ho ha fet i de les poques coses que tenim amb documentació. Ell demostra que hi ha col·laboracionistes, també, en el

moviment obrer amb els franquistes. És a dir, aquesta història de bons i dolents, això és una història que està bé per als infants, però una societat sòlida i madura s'ha d'enfrontar a les seves complicitats. I Aleshores explica el cas, com a exemple, de Ricard Fornells, una persona que havia estat a la CNT, havia estat un càrrec molt important de la CNT, que després passa pel Partit Sindicalista de Pestaña i a la postguerra s'ofereix amb una carta rere l'altra, amb una carta rere l'altra, per col·laborar amb el franquisme, col·laborar l'any 39 i l'any 40..., i anar demanant. El franquisme no li contesta, inicialment; el rebutja, el menysprea, allò de Roma no paga els traïdors, fins que finalment l'absorbeixen i col·labora. És aquesta línia de la CNT que va ser col·laboracionista, tot aquell cas de las Cinco Rosas, tota aquella cosa.

És tot al revés de l'exemple de Joan Peiró i de tants altres cenetistes. Com deia un dels homes que més va estimar Joan Peiró –que per a alguns joves que van treballar això va ser un ajut molt gran–, Joan Manent, “un sindicalista llibertari català”. Així va voler el títol que va proposar a Josep Benet Joan Manent, l'home, el secretari, de Joan Peiró.

Aleshores, ell fa aquesta història, que la Guillermina, la Mercè, el Josep i tots els fills de Peiró van seguint, i també alguns gendres i algun nét. És a dir, van fugint de l'ocupació militar i a més es troben als camps de concentració francesos. Als “camps de concentració francesos”, aquesta expressió tan difícil. Ara mateix hi acaba d'haver un congrés a Perpinyà –deu ser el primer congrés universitari, no sé si de la història, però des de la Revolució Francesa segur, que s'ha fet en francès i català– en el qual s'ha parlat de totes aquestes circumstàncies, del fet que primer entren als camps de concentració..., i se n'ha de dir “camps de concentració”, i això té un greuge terrible. Aquí hi ha dues persones que ho poden explicar, que han estat a camps de concentració, i, com que no són reconeguts oficialment, perquè són “camps d'acollida”, l'Estat francès no reconeix que han estat detinguts allà i no tenen cap mena de reparació. No es pot reparar mai moralment, això, però almenys econòmicament. L'Estat espanyol tampoc hi posa gaire interès. O sigui, els alemanys reconeixen les barbaritats que van fer, i no són pas descendents d'aquell règim, el règim actual democràtic d'Alemanya, i França, en altres circumstàncies, els que porten a Alemanya..., però dels que van detenir ells mateixos, se n'han rentat les

mans, com Pilat. Res. Passen a aquests camps de concentració –que elles ho podrien explicar molt millor que no jo–, d’allí en van sortint, són mà d’obra captiva i barata –“mà d’obra captiva i barata” vol dir que treballaven a la verema, treballaven en treballs circumstancials–, les famílies que es divideixen, els envien aquí, els envien allà... Hem comptat que hi ha més de vuit-centes localitats franceses en setanta-sis departaments en què hi ha exiliats republicans catalans i espanyols. Tot això és un magma en el qual els historiadors haurem d’entrar molt més.

Fins que finalment hi ha la guerra mundial, aquesta guerra mundial que a França s’acaba molt aviat, el 18 de juny del 40, amb aquell acte vergonyós, aquell armistici amb el qual França diu que arriba a un acord amb el seu ocupant alemany; l’actitud petainista, l’actitud col·laboracionista d’entregar-se als enemics. Aleshores ells van fugint, i van fugint amb tota una sèrie d’anècdotes que Josep Benet recull d’una forma extraordinària, com la de viure uns quants dies –no sé si hi éreu tots– en un paller, allí tots amagats d’una manera una mica curiosa. És clar, no està gens malament pensar que un exministre de la República –per cert, no se n’ha recordat mai ningú, a escala estatal, d’aquest homenatge, això val la pena que ho tingueu en compte, sigui com sigui és un exministre de la República espanyola– viu en un paller uns quants dies amagat perquè no l’agafin els alemanys –tothom sap què vol dir viure en aquestes condicions– fins que, finalment, amb aquesta allau desorganitzada, amb aquesta fugida temorenca, de por de represàlies, els alemanys l’acaben detenint, després el deixen i finalment el tornen a detenir quan hi ha un pas entre la França dita “lliure” del mariscal Pétain, la França de Vichy, i la França ocupada pels alemanys.

A partir d’aquí es produeix tot un fet de persecució franquista gairebé com un gos de caça. Contínuament li van darrere tot d’institucions franquistes. Aquí hi ha noms i cognoms de personatges que no han estat mai gaire treballats per la història. És difícil, perquè la documentació és bastant confosa, no està ben catalogada, no està ben ordenada i a vegades ha desaparegut. Aleshores, finalment, durant aquesta segona detenció és traslladat a Alemanya, i des de Trèveris el govern franquista en demana l’extradició, cosa que sí que es concedeix. És a dir, en aquest cas hi ha una extradició. No és el cas del president Companys, que és un segrest, que és pitjor. En

aquest cas és una extradició. L'extraditen, declara a Madrid, i de Madrid tota la seva causa passa a València, perquè ell ha exercit de ministre a València.

Aleshores a València es produeix una cosa molt curiosa: el procés comença l'1 de maig de 1941..., i no l'executen, com ha dit molt bé Xavier Folch, fins després d'una sentència de mort –és a dir, el judici és previ– tot just l'han extraditat. El volen afusellar o bé que col·labori amb els franquistes i que organitzi els sindicats franquistes. És un home honest, és un home valent, és un home treballador, és un home que s'ha fet a si mateix, que va passar de ser un nano jove una mica despenjat de la seva vida, segons deien, a una persona amb una formació cultural extraordinària. De les persones més íntegres de la Guerra Civil, amb tot el que fa. Aquelles denúncies en què diu que la revolució és crear, no és destruir ni assassinar. Fins i tot té problemes en la seva organització per un grup de caps calents que volen anar a per ell. Hi ha aquesta voluntat. I ell, inflexible, amb una actitud honesta, amb una actitud coherent. Ell té una forma de pensar. Ell defensa els treballadors, defensa el món social i defensa a la seva forma una societat liberal, una societat justa, una societat molt més social. Fins que finalment hi ha aquest consell de guerra, malgrat tots els intents de salvar-lo quan ja s'acosta l'hora final: Luys Santamarina, aquest falangista, llavors president de l'Ateneu Barcelonès, que va tenir, dins de tot, una bona actuació a la postguerra per intentar salvar vides, el que abans havia fet amb ell el món intel·lectual català, o fins i tot una carta i una trucada de Ramón Serrano Suñer.

Aquí els explicaré l'anècdota. En aquesta conversa de tota una nit amb aquestes persones que han tingut aquest pes a la història vam parlar de tot, i Ramón Serrano Suñer ens va dir de Peiró que era una persona "absolutament noble". Aquesta va ser l'expressió. Pel que sigui, fins i tot un enemic ens va dir que era "absolutament noble".

Els treballadors, els seus companys a la cooperativa del vidre, la gent més diversa a Mataró, tothom, va intentar influir, però la sentència havia estat ja imposada. El franquisme és implacable, absolutament implacable. I una persona que és un treballador, que ha vingut de sota de tot, ministre d'Indústria i enfrontat al franquisme, doncs finalment és executat.

La veritat és que el llibre de Josep Benet és un llibre que, com ja els primers que va fer, és una lliçó d'història. Afortunadament aquests llibres tenen un gran avantatge, i és que creen vocacions històriques a molta gent jove.

I, a més, amb una altra part que Josep Poca jo crec que també ha fet molt bé. És a dir, a part dels apèndixs i tot el consell de guerra, tot el sumari que va incorporat a la causa, hi aporta la documentació de Joan Peset, el doctor Peset. Si a Peiró hi havia alguns historiadors que s'hi havien apropiat una mica pel seu procés, com en el cas d'Albert Balcells, i després per la seva biografia, com és el cas de Pere Gabriel i altres persones que havien parlat de Joan Peiró, al doctor Peset s'hi havien apropiat més pel camp de la medicina, pel camp de ser rector de la Universitat de València. Però el seu procés final –un estudi analític del seu consell de guerra– s'havia treballat poc. I Josep Benet suposo que la causa la volia anar seguint, però, és clar, no sabem fins on hauria arribat. El cert és que va obrir una via molt important. Hi ha una cosa que sí que és important, i és que, seguint amb aquesta voluntat, Josep Benet demostra, en aquest cas a València, que havent defensat el liberalisme, la cultura i la democràcia i essent un home moderat dins d'Izquierda Republicana, espanyola, azañista, també va ser executat.

En definitiva, Josep Benet pretenia amb aquests llibres demostrar que des del món liberal, des del món obrer, des del món catòlic, des del món republicà o des del món absolutament cristià i democratacristià, com Carrasco i Formiguera, el règim franquista l'únic que pretenia era, com deia en el seu primer llibre, un absolut genocidi cultural de Catalunya i tot el que representava.

I en aquest cas jo crec que fem un doble homenatge: a la figura de Joan Peiró, que no necessita cap mena d'homenatge, però està bé que al Parlament de Catalunya se'l reconegui, i després a Josep Benet, treballador infatigable, d'una forma extraordinària, lúcida i, com deia ell, "buscant la fórmula", molt aprofundida, per ajustar sempre la voluntat al resultat final.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies per les seves paraules.

Hi ha persones que per la seva trajectòria, pels seus actes, per l'atzar de les circumstàncies i el destí o per la suma de tot plegat esdevenen referents d'un moviment, d'una nació, d'una lluita, persones que encarnen en la seva figura, en la seva biografia, identitats col·lectives i fets històrics, amb un significat que supera la pròpia identitat individual. Joan Peiró és una d'aquestes personalitats històriques del nostre país.

Joan Peiró és un dels més destacats referents de l'anarcosindicalisme català del primer terç del segle XX –anys que aquest moviment tingué un fort protagonisme polític i social– i sense el qual no s'entendrien molts dels fets que van tenir lloc aquells anys a Catalunya i al conjunt de l'Estat.

Obrer que va entrar a treballar a la fàbrica als vuit anys –com tants altres nens d'una època que ara sembla impossible–, director de publicacions i diaris, lluitador pels drets socials, repetidament empresonat els anys vint, màxim dirigent de la CNT, ministre de la República, la seva biografia remet a Joan Peiró com a figura destacada present en esdeveniments històrics importants. Alhora, la seva trajectòria personal reflecteix en certa manera l'evolució, l'avenç, del moviment obrer anarquista en aquells anys, fins i tot les contradiccions internes que s'evidenciaren amb la instauració de la República i els anys de guerra. També és significativa la seva oposició a la violència radical, la seva insistència a cercar ponts d'entesa en aquell context de permanents divisions internes. Peiró és un personatge important del relat d'aquella època que amb el seu afusellament adquirí una dimensió històrica encara superior.

De l'assassinat del president Companys el ministre Varela va dir que l'odi del vencedor havia volgut afusellar en la seva persona Catalunya sencera. El franquisme va matar el president de Catalunya amb un fals judici per intentar matar tot el que ell representava, tota una nació, la voluntat de ser del poble català.

En el cas de Peiró podríem dir que amb ell el franquisme també va cometre un assassinat amb missatge de fons. Va intentar matar el que Peiró representava, inclòs el que significava un Peiró que s'havia negat a col·laborar amb el franquisme per aixecar el sindicat únic del nou règim. En aquest llibre hi ha diversos moments que es posa de manifest que el seu és més que l'assassinat d'una persona. Un és quan,

davant la insistència del defensor de Peiró a remarcar els nombrosos testimonis favorables a l'acusat, el president del tribunal respon: "Yo levanto primero una estatua a este hombre en la plaza del Caudillo por todo el bien que ha hecho a mucha gente, y luego le fusilo por haber sido ministro de la República."

La injustícia, la bogeria de la repressió franquista un cop acabada la guerra, té en Companys, Peiró i tants altres els exemples que donen la dimensió del que va passar i el que es va silenciar al llarg de tants anys, i ens recorda la manca de dignitat de l'actual estat democràtic a l'hora de restituir la seva memòria i no haver estat encara capaç d'anul·lar aquells judicis.

Els paral·lelismes entre els casos de Peiró i Companys són nombrosos: tots dos foren detinguts en l'exili francès per l'exèrcit nazi; tots dos foren víctimes d'una farsa presentada com a judici, un exemple de la injustícia que guiava el dictador i que Peiró va posar de manifest amb aquell últim crit davant l'escamot que havia de complir la sentència; tots dos foren assassinats quan la Guerra Civil havia quedat enrere, ja acabada, per consolidar amb crueltat una dictadura que va resistir gairebé quaranta anys.

I crida l'atenció el fet que el defensor de Peiró, l'alferes Luis Serrano, que s'enfrontà als seus superiors davant la injustícia del procés judicial, abandonés l'exèrcit i emigrés a Veneçuela, al mateix país on curiosament havia també emigrat el capità Ramón de Colubí y Chánez, que havia defensat amb la mateixa desesperació humana Lluís Companys.

El cas de Peiró, com el de Companys, posa al descobert la misèria moral del franquisme, la perversió de la justícia, la crueltat i l'horror humà d'una dictadura que s'alça justificant-se en la salvació de la nació espanyola i de la seva unitat.

I cal remarcar-ho: ells no foren l'excepció; foren molts, els qui van patir el mateix destí. Sis foren els executats al costat de Peiró aquella mateixa nit; milers, els morts víctimes de la represàlia de la dictadura franquista.

Els noms de Peiró, del president Companys o fins i tot del doctor Peset, el cas del qual es recull, com ja s'ha dit, al final d'aquest llibre, ajuden a entendre la dimensió dels fets. Tenen una significació evident, especial, que denuncia per si mateixa la

gravetat d'aquells crims. Els seus noms representen als ulls de la història els milers de condemnats il·legalment pels tribunals franquistes, i en conseqüència els seus casos són la punta de llança de la denúncia, de la lluita per la memòria, de la lluita per no permetre l'oblit de la repressió militar d'una dictadura que s'alçà contra la democràcia, contra la República, contra la llibertat i contra la nostra nació.

Vull acabar amb un solemne reconeixement, un profund agraïment, a una altra personalitat destacada del nostre país, que ja no és amb nosaltres però que ens ha llegat aquest magnífic llibre del procés judicial i l'afusellament de Joan Peiró, que cal sumar als anteriors, i també magnífics, treballs sobre el president Companys i Domènec Latorre. Les aportacions de qui va ser diputat d'aquesta cambra, Josep Benet, a la memòria històrica d'aquest país, la reivindicació de personatges clau i de fets llargament oblidats, el rigor i la importància de les seves obres i la seva pròpia trajectòria humana a favor de les llibertats socials i nacionals de Catalunya en fan un altre tipus de referent per al nostre país; en fan un exemple humà i professional que ens cal mantenir present. El meu agraïment, per tant, a Florència Ventura, a Josep Poca i a Edicions 62 per haver tirat endavant la publicació d'aquest treball, aquesta contribució pòstuma de Josep Benet a la memòria històrica, a posar llum sobre la foscor dels crims de la dictadura franquista.

Sempre que parlem de les injustícies de la dictadura, per les quals mai no s'han assumit responsabilitats, repeteixo la idea, el lema, que cal passar pàgina de la història, però que no es pot passar una pàgina en blanc. I avui la repeteixo per dir que Josep Benet ens ha llegat una pàgina més d'aquesta història, amb dades, amb rigor, i denunciant la injustícia, que és com cal passar les pàgines.

Penso que estem obligats a ser dignes del seu llegat, a seguir posant llum sobre el passat amb rigor, a seguir reivindicant justícia, a seguir treballant per una Catalunya millor, fent bona feina, com ho va fer ell i com demostra aquest excel·lent "*Joan Peiró, afusellat*" que avui hem tingut l'honor de presentar aquí, al Parlament de Catalunya. Moltes gràcies a tots vostès per la seva presència.